

12. Живата традиция на мистичното християнство.

За апостол Павел – първият известен в историята християнин – нещата са били прости. Хората се делят на три типа: свързани с плътта – хилични, саркични, (chyle – материя, sarx – плът) – и следователно, слепи за Христовото учение; свързани с душата – психични (psyche – душа) – чувствителни към базисното Христово учение, касаещо спазването на етиката и подчинение на законите на демиурга; свързани с духа – пневматични (pneuma – дух) – узрели за Христовите мистерии, които единствени дават гноза, а гнозата единствено спасява човека. Саркичните не занимават

въображението на апостола; това, което вълнува Павел, е как да свърже в едно Христово тяло (еклезия) елементарните “психици” с напредналите “пневматици”. Казано с други думи – да венчае призованите с избраните като по този начин избегне кастовото капсулиране на пневматиците в затворени кръгове, лишавачи незрелите им братя психици от подтик за търсене на гноза и постигането ѝ. Павел е знаел, че само гнозата спасява, и е настоявал с цялата си пламенност за по-голяма отзивчивост на пневматиците към психиците, както и на по-голямо смирение на психиците пред пневматиците (проблем, която писмата му адресират в метафори, най-злосчастната от които е тази за психиците като “жени” и пневматиците като “мъже” – все от прословутата алюзия за дихотомия между даващите гноза и получаващите такава).

Две хиляди години по-късно виждаме как е свършило всичко това: една разбита утопия за мирното съвместно съществуване на психици и пневматици, една откровена война по всички фронтове на мнозинството “вярващи” срещу малцинството “знаещи”, един зловец холокост, проведен от “жените” в църквата срещу “мъжете”, в резултат на което тези, които са можели да дадат, са били изстребени, а книгите им – изгорени. Павел се оказва дълбоко неправ – призованите не могат да се венчаят за избраните, избраните не могат да вземат баптизъм за призованите. Исус е този, който превръща призованите в избрани, и ако Той не го направи, никой не е способен да го направи вместо Него.

Колкото и сърцато да хвърля бисери на свинете, колкото и самоотвержено да разпръсква божествените дарове на гнозата.

Написах този текст, за да облека в българско слово вечната мъдрост на мистериалното християнство. То отдавна не е скрито, отдавна стои на показ в ерата на глобалността, но – парадоксално! – още е забулено в тайна, още е неизвестно. Църквата не го “забелязва”, християните не го “виждат” (“този, който има очи...”). Това тук нас не ни интересува. Бездруго светът се е усложнил и простите категории от времето на Павел днес са неприложими. Мнозина атеисти и агностици, които според Павел биха попаднали в групата на хилиците, са по-“психични” от доста християни. И едните, и другите се кланят на демиурга, но често демиургът на атеистите е далеч по-либерален от този на християните. Колкото до неизтребимата, но маргинална раса от пневматици, нейното внимание напоследък е погълнато почти изцяло от източните духовни течения и практики. Моето внимание също беше насочено в тази посока, докато не настъпи момент, в който осъзнах, че символният код в главата ми е християнски и никога не е бил друг.

С настоящия текст се обръщам към пневматиците – тези човешки семена, които са узрели за гнозата на Логоса. Написаното се отнася конкретно до “чедата на западната цивилизация”, които интуитивно обличат мистичния си опит в християнски символи, но същевременно се чувстват отблъснати от догматизма и тесногърдието на традиционното християнство във всичките му деноминационни разновидности. Всеки знае от какво значение е не само наличието на мистичен опит, а и правилното му интерпретиране. Известни са случаи на изключително дълбоки и смислени послания, които остават повърхностно или погрешно интерпретирани, с което загубват спасителния си характер. От полза е всеки да осветли мистичния си опит, да се вгледа в неговата доминираща символика и да реши дали принадлежи към западния тип мистицизъм. Ако в него доминират дуалните любовни отношения с Божественото (независимо дали в женска или мъжка хипостаза), ако тези любовни отношения се опират на символи като кръст, пещера, огледало, светилник, девица, маслиново масло, риба, лоза, вино, хляб, брачна камера..., ако общуването с Бог е облечено в ритуали като изкъпване с вода, помазване с масло, хранене с хляб и вино, разпъване на кръст..., ако любовта е движеща сила към Абсолюта, а смиреното отдаване на Бог – висша радост, то този опит най-вероятно е от християнски характер и иска интерпретация в митологичния матрикс на пневматичното християнство. Необходимо е – нещо повече, наложително е! – да станем психоаналитици на мистичния си опит, за да не позволим разпиляването на тези безценни перли подобно на семето от притчата, което паднало на пътя и погинало.

Ако трябва да определя с една дума християнската религия, бих я нарекла мистериална. В античността е имало много мистериални религии, днес има само една – християнската. Върховете на християнството са в неговите мистерии, извършвани лично от Логоса. Това че на преден план винаги са излизали етичните и социални аспекти на християнството, е особеност на неговата масовост и всеобхватност; то ни най-малко не променя факта на сърцевинната му мистериалност, достъпна на малцина. Можем да кажем, че тези “малцина” приблизително съответстват на кохортата от християнски мистици през вековете. Удивителното е, че техните писмени свидетелства често са в пълна хармония с гностичните писания, останали закопани (и следователно, неизвестни) в пещерите край Наг Хамади за повече от 1600 години. Сега можем да сравняваме гностичните текстове с неща като мистичната поезия на Сан Хуан дела Круз или изповедите на Блажена Анжела от Фолиньо и да се убеждаваме за пореден път, че става дума за универсален мистичен опит, който пробива реалността с едни и същи послания, независимо дали е налице теоретичния матрикс за тяхната интерпретация или не. Тук са например богосъпружеските видения – напълно в тон с валентиновия гностицизъм, ако и облечени в разнообразен символен език: от метафори, близки до Соломоновата “Песен на песните” в поезията на Сан Хуан дела Круз до Христовия кръст като брачно ложе в цяла плеяда мистици от Августин Блажени до Блажена Анжела. Да вземем последната. В писмените свидетелства за пътя ѝ към Бог, оставени от изповедника ѝ Арналдо, прозират ключови парадигми на гностичното християнство. Тук е например обещанието на нейния небесен годеник Исус Христос да всели в нея цялата Троица – и изпълнението му в мистичен транс на стъпалата на базиликата в Асизи. Блажена Анжела няма как да е чела евангелие на Филип, където се говори за “тези, които не само знаят имената на Бащата, Сина и Светия Дух, а и са ги възплътили в себе”. Защото “невъплътилите имената на Троицата, ще бъдат лишени от имената си”.

Друг пример. В 6-та част говорих за най-енигматичната хипостаза на Кръста – като врата между кеномата и Плеромата и инструмент за саможертвено разпиляване на Логоса в началото на времената за целите на сепарираната идентификация на очастнените съзнания. Това е една от най-деликатните доктрини на валентинистите, намерила място и в евангелие на Филип (“Той пожертва живота си не само когато се яви, а и в мига, когато светът бе създаден.”) Тук Христос е с измеренията на *Mysterium Tremendum*, нямащ нищо общо с историческите опуси на традиционното християнство. И ето, идва Блажена Анжела след повече от хиляда години исторично християнство и вижда абсолютно същата мистерия: Бащата толкова много обича леглото от Кръст, че го дарява на

Сина си, който, в пълно съзвучие с волята на родителя си, се самоизпразва, бидейки разпнат в началото на времената. (Самоизпразване на Единното Съзнание като изливане в милиарди частни съзнания, напояващи зараждащите се форми в кеномата.)

Тези примери говорят за едно – мистичният опит на християните работи с универсален символен език, независимо дали е налице теоретичен матрикс за интерпретацията му. Мистиците на християнството са стигнали до същото, което сега четем в гностичните книги, и е добре е да се запитаме – по силата на какво? На своята необятна интуиция или на мистериозната ръка на Божия Син, който е по-жив от всякога и бди над своите агнета по трънливия път към гнозата?

Никога няма да узнаем това. Съдено ни е не да получаваме отговори, а да се отдаваме на Мистерията. Без да забравяме великолепия подарък, който Логосът ни е донесъл преди шестдесет години от песъчливите земи на Египет:

Свещените книги на Гнозата.

.....